

Ajánlás

a Gyermekvállalás és gazdaság
Kreatív megoldások a népességfogyás megállapítására
című tanulmánykötethez

Manapság reneszánszát éli egy-egy kérdés több nézőpontú, idegen szóval transzdiszciplináris megközelítése. Nem lehet ez másként a társadalmi, gazdasági és sok más kérdést egyaránt felvető – a hazai népességfogyás megállítását célkeresztbe állító – vizsgálódásoknál sem. Bizonyítja ezt az is, hogy a tanulmánykötet megjelenésekor a közgazdasági Nobel-díjat Richard Thaler – az indokolás szerint – a döntéshozatali mechanizmus többoldalú, viselkedéslélektani és gazdasági aspektusai közötti kapcsolatok feltárásával érdemelte ki.

A Gyermekvállalás és gazdaság több szerző (-i műhely) terméke. A sokféle, sokszínű, eltérő stílusú tanulmányokat az az emberi, nemes értékfelfogás és egyben igencsak racionális, gazdasági érdek-központú gondolat köti össze, hogy gyermekvállalási hajlandóság javulása nélkül Magyarországon nincs derűs jövő. A kötet szerzői azonban ugyanazt a célt más-más úton, különböző módszerekkel javasolják elérni.

Aki a kötetet a kezébe veszi és akárcsak belelapoz, rácsodálkozhat arra, hogy a népességfogyás megállítását ilyen sokféleképpen – makrogazdasági, államháztartási (újraelosztási), társadalom- és egyéni biztosítási, foglalkoztatáspolitikai, oktatási, adópolitikai, népesedéspolitikai, monetáris politikai, lakáspolitikai, településpolitikai, migrációs politikai oldalról – lehet megközelíteni, mint ahogy e kötetben történik.

Nem tagadom, magam, első helyen azokat a vizsgálódásokat és gyakorlatias felvetéseket javaslom az olvasó figyelmébe, amelyek a problémakörhöz egészen közel jöve, az azonnali hatást célozzák, ugyanakkor értékesek a távolabbról kapcsolódók is. Ezért aztán szerencsére, ezen a problémán gyorsan segíteni kívánó megoldások – a „pontozásos nyugdíjrendszer”, a „gyermekfedezeti nyugdíjjelem”, a „szülőkötvény”, a „társadalombiztosítási kötvény” – fogják keretbe a kötetet. Gyakorlatilag ide sorolható a már élő és ható, valamint a jövőben még alkalmazható „adóösztrökről” szóló, igen kiérlelt írás, nemkülönben a „nemzeti lakásprogramról” szóló összefoglaló is. Utóbbi érvelően számszerűsít is, szerinte arányaiban meglehetősen kevés, 100 milliárd forint ráfordítást igényelne megvalósítása. Távolabbról kapcsó-

lódnak a „társadalombiztosítás hosszú távú finanszírozása” témájú, érdekes megközelítésű elgondolások.

A kötet ajánlója nem lektor. Így csak arra utalhat, hogy a kötet sokszínűségéhez, továbbgondolásra méltó célkitűzéseikhez hozzájárulnak azok a jó szándékú megoldási ötletek is, amelyek alátámasztottságukban kérdéseket hagynak maguk után, amit érdemes lenne feloldani, újragondolva a tett javaslatokat is. Megfelelő számításokkal például sokkal érvelőbben lehetne gondolkodni a döntéshozóknak arról, hogy a havi néhány (tíz)ezer forintos pótlólagos szülői nyugdíj-alap fiatalok által történő itthoni kitermelésének lehetősége hozzájárulhat-e a gazdasági célú kivándorlás fékezéséhez/megállításhoz vagy éppen a feketemunka élettere szűkítéséhez, mint ezeket az egyik messzemenően emberi, elkötelezett megközelítést sugárzó tanulmány állítja. Hasonlóan, oldódnának a kételyek, amikor egy másik írásban a „Társadalombiztosítási kötvény” azon előnyéről olvasunk, miszerint az „a munkanélküliségtől sújtott kistelepüléseken élők életét segítené”. Ennek igazságához jó lenne arról is megalapozott felvilágosítást kapni, hogy miként lenne az itt élőknek elég jövedelmük az előtakarékoskodásra.

A gyűjtemény szerkezetét jól választották meg. A „Kiinduló tézisek” mindenki számára egyértelművé teszik a megoldandó problémát, köztük a fő célt: „Egy éven belül meg kell teremteni a sok gyermeket vállaló családok kiemelt társadalmi-gazdasági elismerésének körülményeit”. Ugyanilyen hasznosak, gondolkodásra készítetnek az ún. mátrixban foglaltak – „problémák, elvi megoldások, gyakorlati intézkedések, becsült költségek” tagolással - még akkor is, ha az egyes kockák kitöltöttsége még messze nem teljes.

Csak bízhatni tudom a szerzőket, hogy folytassák a nagyléptékű, sohasem lezárható, elhivatott munkát. Igen plasztikus az üzenet: nincs több elvesztegetni való idő, hiszen, ha azonnal nem születnek további érdemleges intézkedések, belátható időn belül súlyosan károsodik, emberi erejét veszti az ország.

Azzal ajánlom a Gyermekvállalás és gazdaság tanulmánycsokrot a döntéshozók és az érdeklődő, felelős olvasók figyelmébe, hogy ne keressenek mindenhol lezárt, minden részletében kiművelt, kiszámított gondolatokat, „jólfevült”, eredménygaranciás megoldásokat. Gondoljanak a kötet üzenetére, arra, hogy minden gondolat hozzájárulást jelent ahhoz, hogy a népességfogyás ne temesse alá a magyar társadalmat.

Kovács Árpád egyetemi tanár
a Költségvetési Tanács elnöke